

Štev. 2.

V Ljubljani, 1. svečna 1914.

Leto XV.

Mraz.

Mraz zakima sredi polja,
cinca k starki zimi;
ga pozdravljajo snežinke:
„Očka, Bog vas sprimi!“

In pozdravljajo na vasi
snežni ga možici
s pipico ugaslo v ustih,
kakor stari strici.

Vran sestradan pa zaprosi:
„Mraz, domov obrni!“
Vsa prezebla de sinica:
„Vrni se, no, vrni!“

On pa mrk in nem koraka
tja do hišnih duri,
toda mati mu zapre jih,
bolje v peč podkuri.

A iz izbe mu skoz okna
deca osle kaže.
Mraz pa se razhudi, z ledom
šipe jim zamaže.

Utva.

IVAN STUKELJ:

Znamenit košek.

božičnih praznikih je bilo. Posetil sem svojega prijatelja inženirja Doljana na njegovem gradiču Milostanu blizu Celja. Bil je moj rojak, a precej starejši od mene. Veliko let se že nisva videla. Slučajno pa sva se sešla v našem glavnem mestu pozno jeseni, in tedaj me je povabil na svoj grad.

Z veseljem sem se odzval njegovemu povabilu ter v Božiču zglasil v Milostanu. Moral sem tam ostati več dni.

Nekega večera smo vsi skupaj z njegovo gospo soprogo sedeli v njegovem kabinetu. On je bil pri pisalni mizi in urno pisal. Imel je rešiti nekaj jako nujnih dopisov. Z gospo pa sva sedela pri drugi majhni mizi. Pletla je nogavico in brzo je sukala pletilke med prsti, da so zdajpazdaj glasno udarjale druga ob drugo. Govorila sva polglasno, da ne bi gospoda motila pri pisanju.

»Vidim, milostiva, da imate veselje s pletenjem,« sem pripomnil, ko je nama govor potekel.

»Pletenje je že jako iz mode. Dandanes rajši kupujejo že storjene nogavice, ki jim tudi ceneje pridejo. A jaz ljubim to delo. Kadar mi mine važnejši opravke, pa sedem k pletenju. Duh mi tedaj odpočiva, in misli se mi tako prijetno razprezajo. Vmes pride zopet kako majhno opravilo, pa vržem pletivo iz rok ter odhitim. Ko sem ga izvršila, tedaj pa iznova sedem k pletenju, in to prekinjenje me ni nič zmotilo, delo gre zopet gladko naprej. Pletenja me je naučila moja pokojna babica. V zadnjih letih ni opravljala drugega dela, nego da je pletla. Moči v nogah so jo zapuščale

in sedeč v naslanjaču je pletla nogavice za vso našo precej obilno rodovino. To veselje do pletenja je prešlo od stare mame tudi v mojo naravo. I jaz hočem pletti samo nogavice, ko postanem babica.«

Pri zadnjih besedah se je ljubko nasmejala.

»Do tistega časa je še dolgo, dolgo, milostiva,« sem pripomnil tudi jaz z nasmehom.

»O, leta hitro teko, in postaramo se prej, kakor se nadejamo. Ne bo dolgo, pa postanem onemogla babica, prepevala bom Sarafan in zraven pletla nogavico.«

Iznova se je nasmehnila.

Zunaj je vihral hud veter ter metal sneg v okna, da je glasno šelestil ob šipah.

Tu v kabinetu pa se je širila tako prijetna toplota. Ob takem vremenu se človek še enkrat zadovoljnejšega počuti v prijateljski družbi.

Razgledoval sem se po precej obširnem kabinetu. Vsa oprava je bila iz hrastovega motnega lesa, elegantna v slogu, okusna in moderna.

Ko sem to ogledoval z zadovoljstvom, mi je oko obviselo na srednje velikem košku za spravljanje porabljenega papirja. Ta se pač ni nikakor ujemal z drugo dragoceno opravo. Bil je sicer okrašen in brončiran, a njegove vitre so bile semtertja okrhane. Ta košek je motil oko. Bil je kakor beraček med bogato opravljenimi ljudmi.

Za nekaj časa so se mi oči odmaknile od tega predmeta, a ne dolgo in povrnilo so se zopet k njemu.

Zamislil sem se. Gospa mi je nekaj rekla, pa je nisem dobro razumel.

Zasmejala se je: »V kaj ste se zamislili? Gledali ste v ta košek. Marsikomu se je že čudno zdelo, da ta košek tukaj kraljuje.«

Soprog se je zdajci dvignil od pisalne mize. Skončal je svoje delo.

»Nu, hvala Bogu, slednjič sem vendar že izvršil to sitno delo.«

Obrnil se je proti meni: »Ti si se že dolgočasil. V ta košek si se zave-roval, kakor sem ravnokar čul. Ta je spominek iz mojih detinskih let. Do-sluzhen predmet je, vreden, da se vrže med staro šaro ali pa v ogenj. A meni vendar drag spominek. Kakor da bi ga bila usoda postavila na pot mojega življenja.«

Medtem si je prijatelj prižgal vonjivo smodko in nato nekolikrat po-stopil po kabinetu gorindol.

Gospa se je dvignila od mize, rekoč: »Moram iti malo pogledat v kuhinjo za večerjo. Moj soprog vam bo sedaj najbrže pripovedoval svojo otroško zgodbo o tem košku. Sicer je lepa, a meni že znana.«

Z lahnim nasmehom na ustnih in elegantnim poklonom se je zasuknila med vrati.

Prijatelj pa se je naslonil ob steno pri peči ter me vprašal: »Kdaj si že bil zadnjikrat v najinem rojstnem kraju?«

»Skoro bo že minilo pet let. Docela me je sram, da se tako malo bri-

gam za svojo rodno zemljo. A kaj se hoče, moje najbližje sorodstvo je pomrlo. Nov rod je tam, ki me več tako ne zanima.«

»Vidiš, ravno tako je tudi z menoj. Moja rojstna hiša, kakor ti je gotovo znano, je že zdavnaj v tujih rokah. Moj nesrečni brat je dogospodaril, in od rodne hiše imam v spomin samo še ta-le košek.« —

Prijatelj je umolknil za nekaj trenutkov, potem pa je nadaljeval: »K temu košku se je privesila dogodbica izza detinskih let. — V poletju je bilo, in v lopi smo se hladili pri mali južini. Tam je stal v kotu ta košek. Bil je tačas še čisto nov. Ubog sosed mi ga je napravil za igračo, a precej prevelikega; tedaj sem bil komaj petleten fantek. — Ne vem, kako je nanesel pogovor na izbiro stanov. Moj starejši brat je rekel: Jaz bom župnik.«

»Jaz bom pa berač!« sem rekel jaz kar tako tjavendan.

Pri teh besedah sem prijel tudi za košek, zadel si ga na rame, prihulil se nekoliko k tlom, opirajoč se na palico, ki sem jo ravno imel v roki in oponašajoč berača, sem stopal mimo vsakega, proseč za dar božji.

Zasmejali so se vsi mojemu doumku. Tudi oče. A temu se je lice hitro zresnilo, rekoč: »Siromaček, morda boš pa res še berač.«

Naša hiša je bila tačas že znana kot imovita, kakor tudi ti veš. Usnjarska obrt je nekdanj mnogo donášala. V tistem času pa je začela mahoma pojemati, in oče je tedaj jako tožil, da je kupčija po sejnih in doma vedno slabša. Tvorнице so jele izdelovati usnje v velikem in izpodjedale blaginjo malim obrtnikom.

Starši so mene odločili za študiranje.

Ker sem imel po materini strani sorodnike v Gradcu, sem tam hodil v srednjo šolo, in sicer v realko. A od doma sem bil precej razvajen, zato se nisem pri učenju posebno trudil, in letni uspehi mojega učenja so bili manj kakor zadovoljivi. Marsikatero šolsko leto sem moral ponavljati. Čul sem ostre pridige, pa tudi sodbe, da iz mene ne bo nič prida. Sploh bi bilo najbolje, da opustim učenje ter se polotim drugega poklica.

In res, nekega dne me je vzel oče domov. Naša hiša pa se je v tistem že bližala svojemu gospodarskemu polomu.

Pri nekem lesotržcu v Ljubljani sem dobil za nekaj časa pisarniško službo. Ko pa me ni več potreboval, me je odslovil. Bil sem brez kruha.

Zopet sem prišel domov za toliko časa, da dobim novo službo. Ubogi oče in mati sta v srčni bolesti hirala ob svojih izgubah. To mi je bilo silno težko, in dostikrat sem se natihoma bridko razjokal.

Slednjič sem dočakal, da sem dobil službo dnevnega pisarja na okrajnem glavarstvu. Kako sem se bil razveselil te skromne službice!

Preskrbna mamica mi je pri slovesu nadevala v ta košek še raznih jedil, da bi imel za prvo silo. Videl sem, kako so padale nje solze v ta košek. Potem sem se žalosten odpeljal s tem koškom v mesto.

Dan na dan sem presedal v pisarni, izvršujoč svojo službo. Skromen je bil ta zaslužek in nič boljši od dnine ubogega težaka.

Ko sem tako-le od dnevnega dela počival v svoji borni podstrešni sobici, so me izprehajale tožne misli: »Zdaj naj še zbolim, naj izgubim službo! Kaj potem?«

Naslanjal sem glavo v dlani, obupnost se me je pollaščala. V duhu sem gledal očeta in mater, ki sta zdaj na stare dni morala živeti v slabi gmotnosti.

»Kaj bo pa z menoj?«

Nehote se je v tem trenutku zadel moj pogled v ta košek, ki je prazen tam v kotu sameval.

»I, berač boš!«

Tako se mi je zdelo, da slišim glas od koška sem.

Spomnil sem se pri tej priči one dogodbiце izza detinskih let v hladni lopi.

»Berač boš!«

Kot zlokoben duh se mi je režal nasproti:

»Berač boš!«

Rad bi bil oči obrnil od tega koška, pa nisem mogel. Strmel sem vanj.

»Berač boš!«

V tem trenutku so se mi pred duševnimi očmi začela vrstiti dijaška leta. Koliko zlatega časa sem potratil! Zdaj pa je prišel kes. Kar je storjeno v življenju, je storjeno, kar si zamudil, je zamujemo. Tega več ne izbrišiš iz knjige svojega življenja! A popraviti, kar je zagrešeno, reševati to, kar se da rešiti, in vršiti iznova lepo, plemenito delo, to pa moreš storiti vsak čas.

Pri teh mislih se mi je zbudila velika duševna sila, krepka volja, ki je doslej tako trdno spala v meni.

Nova kri mi je zavalovila po žilah: veselje do dela.

Povrnil sem se zopet h knjigam. Za male prihranke sem si nabavil nekaj knjig, nekaj sem si jih izposodil. Pri svoji službi sem našel še vedno dosti časa za učenje, ki sem se ga polotil z vso vnemo. Napravil sem srečno izpit za šesti razred realke. Potem pa sem popolnoma vstopil v šolo, da sem dovršil zadnji razred ter prebil zrelostni izpit. Trdo je šlo z ukom, trdo, a slednjič sem vse težave srečno premagal. Dobil sem dobrotne ljudi, ki so mi pomagali do študij na Dunaj.

Kako popadajo polagoma vse zapreke, ko se človek dokoplje do trdne volje! Dozdevalo se mi je, da mi sreča sama podaja roko v pomoč.

Dovršil sem tehniko. Ko sem postal samostojen, sem sodeloval pri raznih podjetjih. Povsod me je spremljala sreča.

Slednjič sem bil v tvornici v Borovici za ravnatelja. Tam sem se seznanil z graščakom Jerabkom, ki sem mu pomagal izvršiti razna tehniška dela na njegovem posestvu.

Kako je čislal ta mož moje delo, kako sem mu k srcu prirastel, je bil najboljši dokaz, da mi je dal svojo hčer za ženo in to posestvo za doto.«

Prijatelj je prenehal s svojo pripoveditjo, zakaj vstopila je v sobo njegova gospa, se ljubeznivo nasmehnila ter rekla: »Menim, da sem prišla ravno o pravem času vaju povabit na večerjo. Povest o tem znamenitem košku si skončal, kajneda, dragi možek?«

»Da! — Vidiš, moj ljubi Ivan, zato hranim ta košek kakor ljub spominek svoje brezskrbne mladosti, ljubezni svojih staršev, ki bi bili radi dali svojo srčno kri za svoje otroke. Žal, niso videli moje sedanje sreče, a videli so me na pravem poti, sredi resnega, vztrajnega učenja. To jih je tolažilo in jim sladilo zadnje dneve njih trpkega življenja.«

Globok vtisk je napravila name prijateljeva preprosta povest o tem košku, ki se mu je kakor resen kažipot postavil na razpotje njegovega življenja — njemu v srečo. V ta košek so nekdam kapale solze njegove ljubeče matere; vreden je, da kraljuje tu med drugo krasno sobno opravo.

Odšli smo v obednico.

Tam pa sem sklenil, da to povest o prvi priliki razodenem ljubim »Zvončkovim« čitateljem.

In danes sem izpolnil oni sklep!

FRAN KOŠIR:

Peklenšček in novomašnik.

Narodna pravljica iz Dravinjske doline.

z Studenic drži preko Boča prelaz, po katerem dospeš v tričetrt ure na takoimenovani Veliki travnik in od tod v desetih minutah do kostrivniške podružnice sv. Marjete na Boču. Tik cerkvice je velik, velik kamen, ki si o njem ljudstvo tod naokrog pripoveduje to-le dogodbico:

V cerkvici sv. Marjete na Boču se je imela vršiti nova maša. Svatje, pa še več nesvatov, so željno pričakovali začetka nekrvave daritve nove zaveze; toda novomašnika ni; pa ga ni iz zakristije pred oltar.

Kaj neki je z njim?

Ko se je novomašnik opravljal za mašo, prilomasti k njemu — oj, sam Bog nas varuj — naravnost iz pekla pravi pravcati peklenšček, potegne novomašnika za rokav, ter de: »Morda se še spominjaš, da si vzel bratu nekoč v mladosti kos kruha, ker si bil jako lačen. Za ta prestop se še nisi spokoril. A zdaj je tu ura tvoje pokore. Jaz pojdem v Studenice v kamenico (ljudje pravijo le Steingraben) po velik kamen in če pridem z njim nazaj, preden bo pozvonilo k povzdigovanju, tedaj romana v pekel.«

Po teh besedah odide vrag v Studenice, novomašnik pa pred oltar.

V kamenici, zadaj za samostanom redovnic-spokornic odtrga peklenšček od tamošnjih velikanskih pečin ogromen kamen, si ga notovori na širokopleči hrbet, potem pa hajdi z njim na Boč.

Strma pot ter težki tovor vraga jako, jako utrudita. Ves poten se sredi pota malo odpočije ter natihem tolaži, češ: »Saj šele bere danes prvič mašo, zato mu ta gotovo ne pojde tako urno izpod rok.«

Novomašnik se je žuril, kolikor se mu je le dalo. Pride odločilen trenutek.

Hudič prisopiha s kamenom kot kakšen kovaški meh blizu cerkvice; zdajci pozvoni k povzdigovanju.

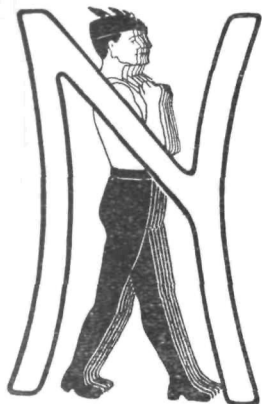
Ves srdit vrže vrag kamen na tla v bližino cerkvice ter jo odkuri urnih krač bogvekam drugam.

V kamenu pa se vidijo še dandanes upodobljeni vragov hrbet ter kremplji, ki je z njimi držal kamen.

A. JANEŽIČ:

Domovina Slovencev.

a južnozahodni strani Avstrijsko-ogrske države, ob podnožju planinskih gor stanuje majhen, a čvrst in delaven rod slovenski. Selišča njegova se razprostirajo po južnem delu zelene Štajerske in gorate Koroške ter segajo preko Kranjskega, Goriškega in čez severno Istro do obal sinjega Jadranskega morja. Na zahodu napajajo to krasno zemljo zelenomodri valovi bistré Soče in snežnica vnebokipečih gorskih vrhov, na vzhodu pa se objemlje s hrvaško zemljo in izgublja v nepregledni ravnini ogrski.

Svet je močno gorat in bregovit, nikjer vendar ne primanjkuje za selo in ral pripravne ravnote. Gore in brda odeva gozd in trata, osojne bregove in gorice prepleta vinska trta, kmetu najslajši pridelek; ravani in doline pa krase v čudni izpremenjavi polje in livade, vasi in mesta.

Osrčje gor in hribov hrani obilo koristnih rud, ki služijo pridni roki v izdelavo potrebnega orodja, ali pa je razvotljeno v nezmerne dvorane s prekrasnimi kamenitimi podobami in drugimi podzemskimi čudeži. Zemlja je bogata z bistrimi jezeri in ribniki, po katerih se vozi ribič v svojem čolnu, s srebročistimi studenci in potoki, ki namakajo in rodovitijo dol in gorico, pa tudi z deročimi rekami, ki nosijo ladje in druge tovore na svojem hrbtu. Kamorkoli se obrneš, pri vsakem koraku te pozdravlja obilnost in raznovrstnost pozemskih in prirodnih čudežev; le pod jugom

se je umaknila skoro vsa ta obilnost pod zemljo in ti zbuja v srcu toliko večje strmenje.

Ta zemlja — mera ji je okolo 400 štirijaških milj ali 22.000 km² — je prežlahten biser v kroni presvetlih vladarjev iz habsburške rodovine; v njej živi in deluje po lepih dolinah in solnčnih višinah, po prijaznih ravnih in obmorskih bregovih krepki narod slovenski.

Belokranjski vlak.

*Zeleni Jurij gre na Belokranjsko,
zeleni Jurij gre v obleki novi,
pred njim šumijo in beže gozdovi,
v Gorjancih se ga vstrašijo volkovi:
kot da pošast nam jezdi čez Gorjance
in ropota in zarožlja na lance.*

*Zeleni Jurij gre na Belokranjsko,
za njim železni se drvé vozovi,
kot da gorjanski jih pode strahovi.*

*Zeleni Jurij z daljne gre dežele,
kjer nikdar rože niso še cvetele,
zato je ves z verigami ovenčan,
zato je ves z železom okovan,
s kolesjem — to je s cvetjem ves obdan*

*Cilinder črn visok ima na glavi
in dirja, puha skozi črno noč,
zavriska kakor glas obupujoč,
kot da lete od nas na jug žerjavi.*

*Izpod Gorjancev prihiti iz rova,
zastavo rdečo v zraku zavihti,
kot da pridrl je janičar iz ječe
in se že veseli krvi rdeče.*

*Ko bodo starci v krvi obležali,
tedaj nam bodo mladi svet odgnali
in v sužnost odpeljali — v temen rov,
oči jim s črnim prtom zavezali,
da nikdar svojih več ne vzro domov.*

Jan Reginov.

PRILOGA ZVONČKU

M. PIRC:

Kurent v „lükovi deželi“.

estokrat mi je že pravil prijatelj doktor Pivko, da so se ohranile v njegovem rojstnem kraju šege in navade iz najstarejših časov, kakor morebiti malokje na Slovenskem. Zadnji pustni torek pa me je povabil, da naj si sam ogledam te zanimivosti; umljivo je, da sem z največjim veseljem sprejel povabilo.

Ob poldveh popoldne sva se odpeljala z železnico iz Maribora v Ptuj, odtod pa z vozom na zahodno Spodnje Ptujsko polje. Kakor miza gladka ravan nas je obdajala na vse strani, od daleč pa so nas pozdravljale na severu vinorodne Slovenske gorice in na jugu Haloze. Prebivalci te ravni se pe-

čajajo s poljedelstvom, in sicer pridelujejo v prvi vrsti čebulo, ki pa ji pravijo v teh krajih »lük«; zato imenujemo tudi kakih deset vasi »lükovo deželo«, prebivalce pa »lükarje«. Po ličnih in snažnih kmetiških hišah soditi, se mora »lükarjem« dobro goditi.

V dobrih tričetrt ure smo dospeli v vas Markovce, v središče »lükove dežele«. Velika šestrazredna šola poleg župne cerkve skrbi za izobrazbo vse okolice. Iz marsikatere hiše so nas pozdravljale maškare, a tega, zaradi česar smo prišli v »lükovo deželo«, v Markovcih še ni bilo. Treba se nam je bilo peljati še par kilometrov dalje v Novo ves.

»Sedaj smo na cilju!« pravi doktor Pivko, ko se ustavi voz pred hišo gostoljubnega njegovega brata Franca. Gospodar in gospodinja nas prihitita pozdravljati in kmalu sedimo okolo obložene mize ter se pomenkujemo o tem in onem.

»Ravno prav ste prišli,« pravi Franc, »danes boste videli polno kurentov.«

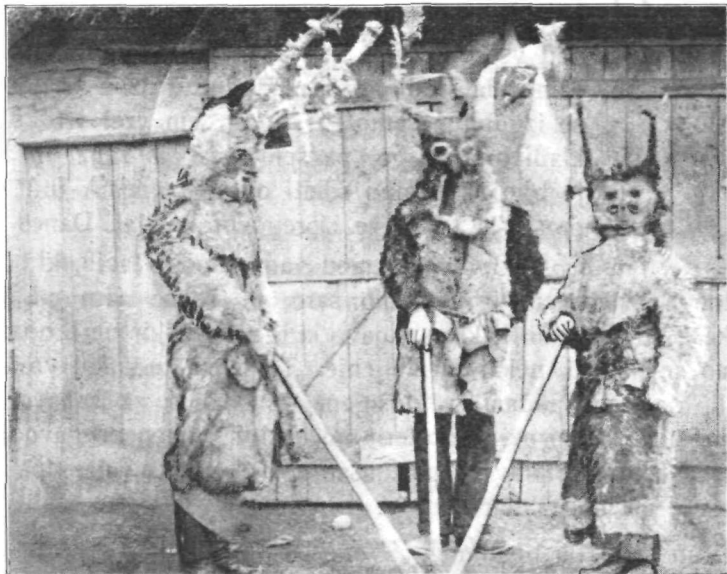
In res! Komaj je izpregovoril te besede, že se je zaslišalo zunaj hiše glasno vpitje in zvončkanje. Po cesti so letele proti naši hiši tri strašne pošasti, otroci, dekleta in fantje pa so bežali pred njimi, vsak, kamor je mogel: nekateri čez plotove na polje, drugi v hiše ali pa v naglem diru naravnost naprej. Sedaj so prišle pošasti do hišnih vrat, kjer smo bili mi. Bilo jih je kar grozno pogledati! Edino, kar je bilo človeškega na njih, so bili močni črevlji in rdeče nogavice ali hlače do kolen. Ostali del nog in vse truplo je pokrival kosmat, narobe obrnjen kožuh, iz kožuhovine je bila tudi »kapa«, ki je obdajala glavo od zadaj in od strani, obraz pa je pokrivala usnjata krinka, pobarvana z apnom in z rdečo barvo. Obrvi, nos in brke so bile iz ježeve kože z na zunaj obrnjenimi iglami. Vsakemu kurentu je visel iz ust rdeč jezik do pod prsi, iz glave pa sta rasla po meter dolga rogova, olupšana s pisanimi trakovi in s puranovimi peresi. Okrog pasu so imeli kurenti na vrvi privezanih vsak po kakih 10 kravjih zvoncev, v rokah pa so držali močne kije, imenovane »ježevice«, ker so bili tudi oviti deloma z ježevo kožo.

Ker naravnost kurenti niso mogli v hišo, zakaj vrata so bila premajhna, zato so se zasukali z ježastim obrazom proti cesti, se sklonili in ritenski vstopili v sobo. A ne da bi bili ostali v sobi mirni: ves čas, kar so bili med nami, so skakali po sobi semintja, in vse to skakanje se je vršilo po nekakem priučenem redu. Zlasti s srednjim delom telesa so delali kurenti ves čas živahne gibe ter provzročali grozno zvončkanje kravjih zvoncev. Da je bilo ropotanje še hujše, se je spustil še gospodarjev pes s strašnim tuljenjem nad kurente. A dasi je bil velik in pogumen, pred ježevicami pošasti se je vedno umikal med naše noge pod mizo.

Medtem je prišla v sobo nova maškara; v rokah je imela velik lesen nož; skočila je proti prvemu kurentu, kakor bi ga hotela zabosti, a v hipu, ko se mu je približala, je padla na tla, kakor bi ji bil kdo izpodnesel noge. To se je ponavljalo večkrat, a vedno na enak način. Iz vsega smo izprevideli, da se vrši vse po gotovih pravilih, ki so se ohranili med ljudstvom še iz najstarejših časov, iz časov, ko so bili Slovani še pogani, ko so še častili z burkami in drugimi običaji Kurenta, slovanskega boga razuzdanosti. Kar pa je pri vseh teh navadah najzanimivejše, je pa zunanost »lükarskih kurentov«. V severni Nemčiji namreč, kjer so bivali v pradavnih časih še Slovani, so dobili kip boga Kurenta, ki je popolnoma podoben kurentom, ki sem jih zgoraj opisal. Vsi drugi Slovani smo že izgubili te navade — vsaj v taki obliki — le tam na Spodnjem Ptujskem polju so se ohranile, dasi nas že stoletja ločijo od severnih slovanskih bratov Nemci in Ogri. Tako si moremo tudi razlagati one padce one maškare, ki je hotela zabosti kurenta, torej boga, ki je nedotakljiv.

S tem pa kurentstva pri lükarskih še ni bilo konec. Komaj so namreč odšli kurenti, pa so že prišli v sobo majhni dečki, oblečeni kot maškare.

V rokah so nosili torbice, polne žaganja, in grablje. Jeli so potresati žaganje po tleh, potem pa so jih grabili z grabljami skupaj. Tudi ta navada priča o češčenju slovanskega boga Kurenta, ki je bil tudi bog rodovitnosti. Vsekako hočejo maškare s potresanjem in grabljenjem izprositi od boga dobro setev in žetev. Seveda se preprosto ljudstvo vsega tega sedaj niti ne zaveda, a nama je bilo jasno, kje je iskati izvora tem šegam in običajem.

Kurenti

Popotnik.

*Nič ne kliči, gozdič osameli,
ne iztezaj mi zelenih vej!
Glej, dovolj sem že presanjal v tvojem
krilu, veš; zdaj moram spet naprej!*

*Čuj, kako valovje reke vabi
in kako pojoč naprej hiti?
Ta-le pesem je kot vest, ki vpije,
če se prave ne držiš poti —*

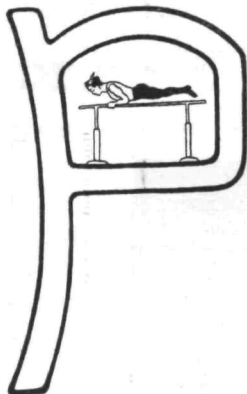
*Ah, čemu se mi dobrikaš spet ti,
polje, polno tajinstvenosti?
Le poglej, kje že mi plava solnce!
Nič ne vabi, meni se mudi!*

*Ni dovolj, da sem presanjal zarjo,
da bom žaloval po njej zaman . . .
Naj še dan napravim tu v brezdelju?
Ne, jaz hočem spet naprej, tja v dan!*

Vekoslav Selinšek.

STRIC TINE:

Čitati — dobro, poizkusiti — bolje!

ridni čitatelji ste, dragi „Zvončkovi“ prijatelji. In „Zvonček“ vam nudi mesec za mesecem, leto za letom polno prelepega čtiva. Gotovo pa ne izpolnite vsega prostega časa s čitanjem. Kdo bi zdržema tičal v knjigi! Ven je treba, na zrak, k igri! Ej, igranje! Tudi jaz sem se nad vse rad igral. A kje so tisti dnevi! Naša hiša je samevala sredi gozda. Prijetne družbe ni bilo. Pa sem se izgubil v samotni kot in sem vzel v roko pipec ali kladivo ali žago, pa sem rezal in žagal in zbijal, da je bilo vse polno smeti okrog mene. A tudi izdelkov, prosim! O tem še izpregovorim kdaj. Danes ne.

Gotovo je med vami mnogo takih, ki bolj ljubijo igrače lastnega izdelka nego kupljeno šaro. In če se nam pri igranju v malem pokaže in razjasni kakšen pojav, ki ga v veliki meri opazujemo v prirodi, smo se naučili nekaj za življenje. To je pa tudi kaj vredno. Zato sem sklenil, da vam podam v letošnjem „Zvončku“ za zabavo in pouk zbirko preprostih poizkusov. Nekateri poizkusi so obenem navodilo za izdelovanje enostavnih priprav za poizkušanje. Pri vseh se nam pa v malem kaže delovanje večnih zakonov majke prirode.

Prepričan sem, da bo mnog „Zvončkov“ prijatelj ves vesel pozdravil mojo namero. Drugod imajo pridni dečki vse polno takih sestavkov na razpolago. Kaj pravim — sestavkov! Na kupe knjig in knjižic podobne vsebine izide vsako leto. In ko stopijo pozneje taki ljudje v življenje, j.h ne straši ne delo ne učenje. Vse hočejo vedeti in znati. Nikoli ne odnehajo, preden jim ni jasno vse. In tako je prav! Take si želim pozneje tudi vas.

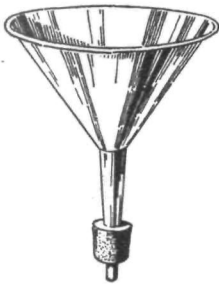
Da pa ne bo izgubljeno moje delo in ne zaman vaš trud, imejte pri poizkušanju potrpljenje. Če se poizkus ne posreči prvič, se morda posreči drugič ali tretjič. Če vam je kakšen poizkus pretežak, ga odložite za poznejši čas. Predvsem je potrebno, da pozorno prečitate navodilo, potem se lotite dela. Pri delu bodimo snažni v vsakem oziru! Snažna bodi roka in priprava, ki jo uporabljate! Kar ste s trudom in pridnostjo izdelali, ne razbijte in ne raznesite na vse vetrove! Gotovo je kje pri vas kotichek, kjer imajo izdelki prostora. Čim več izdelkov imate, s toliko večjim ponosom jih lahko pokažete. In še nekaj vam povem. Kdor se z vnemo loti dela, ta zdajpazdaj lahko priredi majhno zabavo svojcem ali tovarišem. Svetujem vam pa, da napravite vsak poizkus najprej lepo sami! Saj veste, da se svet prav rad smeje, če se nam kaj ponesreči. Če vam je pa ta ali oni poizkus že znan ali se vam vidi prelahak, naj vas to kar nič ne moti. „Zvončkovih“ čitateljev je na stotine, in vsi niso enako prebrisan. Zato vsakemu nekaj, vsem vse!

1. Usmiljena voda.

Živali trpinčiti je greh, zakaj žival čuti bolečino prav tako kakor mi. Usmiljen človek še muhe ne ubije rad. Povesti pripovedujejo, da so ob posebnih prilikah celo živali usmiljene. Da bi se pa vodi smililo življenje, tega ne moremo trditi. Že pri kohanju se jih ponesreči vsako leto veliko število. Koliko ljudi in živali pa požre dan za dnem morje, tega si niti ne morete misliti. In vendar lahko pokažemo, da je voda usmiljena.

V primerno steklenico spustimo muho ali hrošča ali miško. Gledalcem pravimo, da smo obsodili dotično žival na smrt. Potem vzamemo lij, ki ima

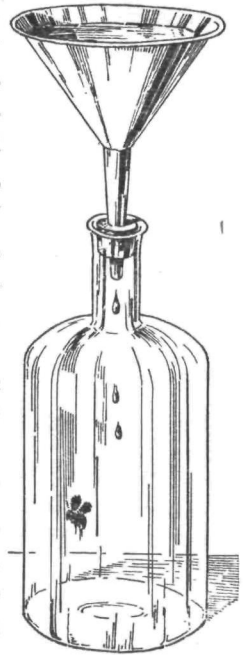
kolikormoči ozko cev in ki smo ga prej vtaknili skozi prevrtan probkov zamašek (sl. 1.). Nato pokažemo gledalcem, da se voda lahko pretaka skozi cev. Zdaj vtaknemo cev z zamaškom vred steklenici v vrat in dobro pritismo, In glej! Če vlijemo iz ročke vode v lij, kane nekoliko kapljic v steklenico, pa nič več (sl. 2). Žival je rešena smrti. Ker se je smilila vodi, se smili še bolj

Slika 1.

nam, pa jo izpustimo.

Ali veste, kdo je pravzaprav rešil žival smrti? Če v steklenici ni tekočine, pravimo, da je prazna. Pa ni res! Napolnjena je z zrakom. Voda in zrak ne moreta biti obenem v steklenici. Voda gre v steklenico le tedaj, če se ji umakne zrak. In to pri našem poizkusu ni bilo mogoče, zakaj prostor okolo lijeve cevi je bil zaprt z zamaškom, v cevi je bila pa voda. Zato se poizkus posreči le tedaj, če zapira zamašek ob lijevi cevi in ob stekleničnem vratu popolnoma neprodušno. Zamašek prevrtamo najlepše z okroglo pilo ali pa s primerno debelo železno ostjo, ki smo jo razbelili. Pred poizkusom namočimo zamašek v vrelo vodo, da je bolj mehak.

Slika 2.

2. Možic vstajač.

Kdor rad vstaja, mu kruha ostaja. Jaz pa poznam možica, ki sploh nikdar ne leži. Ker nima ne mesa ne kosti, mu tudi kruha ni treba. Takega možica si prav lahko naredimo brez truda in stroškov sami.

V to svrhu si preskrbimo kakšne prav lahke tvarine, n. pr. suh zamašek iz probkovine ali pa kos bezgovnega stržena. Ta je boljši. Lep stržen dobimo iz mlade bezgovine. Dvoletno mladiko razrežemo v prst dolge kose in jih posušimo. Zatem iztisnemo iz njih stržen s primerno debelim, ravno prirežanim klinčkom. Pri črevljarju dobimo nato še žrebljič z okroglo glavico (sl. 3.), pa imamo pripravljeno vse.

Slika 3.

Prav preprostega vstajača naredimo enostavno tako, da odrežemo 2 do 3 cm dolg kos stržena in zapičimo oni žrebljič

na enem koncu popolnoma vanj (sl. 4). Če položimo sedaj možica podolgem na mizo in umaknemo roko, vstane možic, kot bi trenil. Pritiskajmo ga k tlom, kolikor nam drago. Možic vstaja in vstaja! Tak-le kos stržena je pa

Slika 4.

seveda malo podoben možicu. A marsikdo ima spretno roko in oster nožiček. Dobro! Pa izrežimo iz debelega stržena možica, kakor se spodobi! In še poslikamo ga lahko! Namesto črevljev mora pa seveda tudi ta imeti žrebelj, kakršnega sem omenil zgoraj (sl. 5.).

Zakaj vstaja možic? V vsakem telesu je točka, ki ji pravimo težišče. Težišče ima lastnost, da hoče vselej zavzemati najnižje mesto. Če je kakšen predmet sestavljen iz dveh neenako težkih delov, je težišče bližje težjemu delu. Pri vstajaču je težišče prav v žrebljiču, zakaj stržen nima skoraj nič teže. Če položimo vstajača podolgem na tla, pomaknemo sredino žrebljičeve kapice, kjer je težišče, nekoliko višje. Ko odmaknemo roko, se hoče povrniti težišče na nižje mesto nazaj. Žrebljič se na svoji okrogli kapici postavi pokonci in vzame tudi lahkega možica s seboj. Robate glavice bi težišče seveda ne moglo spraviti nazaj v prejšnjo ležo.

Slika 5.

3. Ognjenik brez ognja.

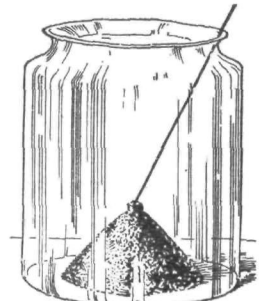
Ali ste že videli ognjenik? Ne verjamem. Aha! Naslikanega! To pa to! Kdor pa še sploh ne ve, kaj je ognjenik, temu povem, da je to luknja, ki drži globoko, globoko v zemljo. Iz take luknje puhti dušecha para in dim. Časih se valijo iz nje potoki raztaljenih rudninskih snovi, žareča lava. Visoko v zrak se dvigajo kope pepela, pa padajo na zemljo in pokrijejo vse življenje. Često zahrumi ob takih prilikah močan potres, da ljudje vsi v strahu pričakujejo sodnega dne. Če še povem, da so take luknje vrhu visokih hribov, ki imajo vobče stožčasto obliko, sem vam povedal vse, kar vem o ognjenikih. Sicer pa naj bodo taki ognjeniki, kjer so! Mi si pa naredimo ognjenik brez ognja in potresa.

Vzemimo majhno stekleničko, ki je bila v njej tinta, pa jo lepo umijmo

znotraj in zunaj. Preskrbimo ji tudi zamašek. Potem si izposodimo kje široko steklenico z veliko odprtino pri vrhu. Take steklenice uporabljajo za vkuhanje sadja. Stekleničko nalijmo s temnordečim vinom in jo postavimo na dno velike steklenice (sl. 6). Stekleničko obložimo nato z drobnim kamenjem ali z izpranim peskom

Slika 6.

Slika 7.

tako, da nastane stožčast hribec, ki jo vseokrog zakriva do odprtine pri vrhu.

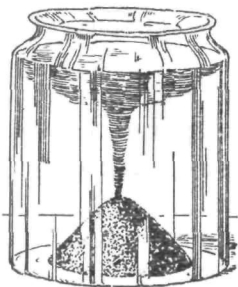
Zdaj nabodemo zamašek na pletilko in prav rahlo zamašimo stekleničko (sl. 7.). Naposled nalijemo veliko steklenico polagoma do vrha s čisto vodo, pa pazimo, da ne odmašimo stekleničke. Poizkus je pripravljen.

Ce s pletilko varno odstranimo zamašek, se iz hribca hipoma dvigne rdeč stebrič, ki se pod vodno gladino raztegne v širok oblak (sl. 8), prav kakor pri ognjeniku. In bljuvanje ne preneha takoj. Zato vam v tem lahko pojasnim poizkus.

V vinu je alkohol, ki je lažji od vode. Če vlijemo vode v vino ali narobe, se sicer obe tekočini zmešata, ker se pri vlivanju vsa tekočina vzvalovi. Pri našem poizkusu je pa vino pod mirno stoječo vodo, zato stopi na vrh. Pri poizkusu je torej važno, da odstranimo zamašek lahko in mirno. Umljivo je, da lahko vzamemo za poizkus namesto vina rdečo, modro ali črno tinko, ki smo ji primešali malo špirta.

4. Brzostrelna puška.

Pa ne da bi z njo streljali ljudi, kakor lani doli na Balkanu. Bog varuj! Ampak stvar je taka-le. Bezgovo puško poznate vsi. In veste, da streljanje z njo ni hitro. Tiste zamaške iz papirja ali iz cunj je treba mečkati

Slika 8.

in žvečiti na vse pretege. Puška navsezadnje res počí ali pa tudi ne. Zamašek je pa skoraj vselej izgubljen. Jaz sem njega dni polagoma zbasal v puško vso podvlako od suknje. Doma pa potem — no, saj veste, kako je! Zato vam hočem povedati, kako si naredimo puško, ki sicer ne poka tako silno, strelja pa veliko hitreje. In pravijo, da je to v boju veliko vredno.

Slika 9.

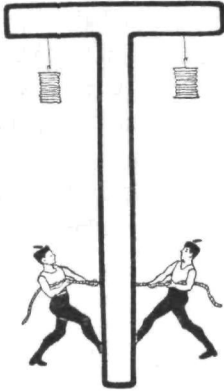
Poiščite kje lepo gosje pero. To ima na spodnjem koncu veliko cevko ali tul. Cevko osnažite in jo prirežite na obeh koncih toliko, da ostane samo enakomerno debel 6 do 8 cm dolg kos. Nato izrežite iz gladkega lesa nabijač, ki je za pol cm krajši od cevi, in puška je gotova (sl. 9.). Pa naboj? O, ta je prav hitro pri rokah. Mama vam podari krompir. Tega zrežite v pol cm debele rezine, pa lahko pričnete streljanje. Če namreč pritisnete cevko z enim koncem v rezino, izrežete pol cm debel zamašek, ki zapre cev popolnoma. Na ta način zaprete cevko tudi na drugem koncu. Zdaj porinete nabijač od kateregakoli konca v cevko. Začuje se pok, en zamašek ostane v cevi, drugi odleti. Naj pa odleti! Kdo bi ga iskal. Treba je le, da cevko s praznim koncem zopet pritisnete v krompirjevo rezino, in puška je napita za nov strel. Kdor je spreten, lahko odda vsako sekundo po en strel.

Sedaj bi vam moral pravzaprav raztolmačiti, zakaj odleti zamašek s tako silo in zakaj se čuje pok. A tega ne storim. Razmišljajte sami o tem! Kdor je razrešil skrivnost, naj jo potihem pove sosedu. Pa v šoli ne! Zrak — a — hm!

(Dalje.)

JAN REGINOV:

V duševnem boju.

akrat, ko so peli v Ljubljani Sattnerjev oratorij, sem šel tudi jaz v Ljubljano, da bi ga slišal. Sprejel me je prijatelj in je hotel, da bi pri njem prenočeval. Jaz sem mu bil za to iskreno hvaležen.

Proti večeru sem se pripeljal v Ljubljano. Na kolodvoru je čakal name prijatelj. Pozdravila sva se, in takoj me je odvedel na svoje stanovanje k materi. Matera in njegovega brata jaz nisem prej poznal, ker nisem bil še nikoli na njegovem domu.

Vstopila sva v stanovanje. Takoj je šel moj prijatelj v kuhinjo, da bi dobil kaj večerje zame. Tam je moral naznaniti moj prihod.

Kmalu je stopila v sobo ženska in mi je prinesla večerje. Jaz sem jo pozdravil, kakor se pozdravi navadnega človeka na cesti, in sem rekel: »Dober večer!«

Ženska je bila preprosta. Poznalo se ji je, da ima ves svoj opravek le v kuhinji, imela je skoro umazan predpasnik, krilo je bilo že staro in obnošeno, na glavi je imela navadno sivo ruto. Postavila je pred mene večerjo in se je spet vrnila v kuhinjo.

Tedaj sem hotel vprašati prijatelja, ali je ta oseba domača dekla, navadna služkinja ali kaj. Tako sem jaz mislil, zato sem jo pozdravil tako navadno, zato se ji nisem predstavil in se ji nisem zahvalil za večerjo, ko jo je postavila pred me na mizo. Bog ve, ali je vse to prijatelj opazil in ako je opazil, to ga je moralo boleti.

Te misli sem se zbal. Prestrašil sem se, da bi utegnil prijatelja globoko užaliti, ako bi vprašal, ali je to domača dekla. Kako osramočen bi moral prijatelj reči: »Ne, to ni dekla, ampak moja mati!« Prijatelj bi utegnil celo umolkneti. Ali bi mi ne vrgel teh besed v obraz in mi očitajoče sunil v srce? In če bi umolknil, bi mi molče še hujše očital. Zbal sem se te misli in me je bilo sram pred samim seboj globoko v srce.

Pa se mi je spet začelo dozdevati, da je morda ta oseba njegova mati. Že sem veroval tej misli in kmalu bi ga bil vprašal: »Ali je to tvoja mati?« Ali zopet mi je ugovarjalo to, ker mi je prijatelj ni predstavil, morda je pozabil ali kakorkoli. Pa sem spet mislil, da bom prijatelja užalil, ako ga tako vprašam. Spet bi bil osramočen pred mano in seboj in osramočen bi moral reči: »Ne, to ni moja mati, to je naša dekla!«

Danes pa vem, da je tista oseba njegova mati. Kadar se spomnim nanjo, vselej začutim v svojem srcu sramoto in hudo me boli, ker sem se vedel nasproti njej kakor nasproti dekli in sem dvomil, da bi bila to njegova mati. Vedel sem se kakor nasproti dekli, ki ni bila vredna v mojih

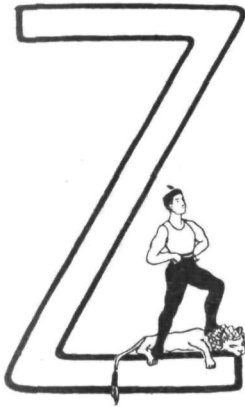

očeh, da bi ji prijazno povedal, kdo sem, zakaj sem prišel in tako dalje, kakor bi ji hotel s tem ukazati, naj se briga le za dobro postrežbo in ne za druge reči! Ravnal sem se takorekoč kakor gospodar napram svojemu hlapcu nasproti onim, ki so me sprejeli kakor gosta v svojo hišo. Še danes me hudo boli, da bi šel in odkril svoje takratne misli in prosil odpuščanja.

CVETINOMIRSKI:

Luč.

Zunaj je snežilo v težkih, belih kosmih, ki so venomer pahljali ob šipe v oknih in se tajali na njih tako počasi in leno, kakor da jim ni prav nič po volji, preleviti se iz svojih toplih kožuščkov v hladne vodne kaplje. Nizko, do polovice oken so visele s strehe dolge ledene sveče; tik hiše na kolu postavljena ptičja hišica je bila polna lačnih sinic, ščinkovcev in strnadov, ki so bili prišli pobirat v svoje priljubljeno zavetišče krušnih drobtin. Videla se je snežena ravan za vasjo; zdajpazdaj so šinile mimo sani, zacingljali so pod konjskimi vratovi kraguljčki in so utihnili v megleni daljavi...

Mrak je legal v sobo; na klopi ob peči je tiho sedelo petero otrok z velikimi, plašnimi očmi; vsakteri je imel pred seboj na kolenih velik pehar fižola, ki ga je bilo treba zluščiti; nedaleč od njih je stal na tleh širok koš, kamor so metali prazne stroke. Na peči je ležala bolna babica, kakor v klobčič zvita; odeta je bila s starimi raztrganimi rjuhami in koci, za podzglavje kup pisanih cunj. Kadarkoli je zasopla in zakašljala, so se otroci vedno zgenili in pričeli hitreje luščiti.

Milka, najstarejša izmed otrok, z drobnim prebelim obrazkom in zlatimi kodri las, ki so ji rahlo lili zadaj na tilnik, se je nenadoma ozrla skozi okno in se oglasila nato s svojim mehkim, srebrnim glasom:

»Mračni se že, pa še zdaj ni matere domov. Kako težko jo čakam!... Da bi že vendar enkrat prišla iz opekarne...«

»Saj bomo morali tako vseeno spat, ko pride domov,« je menil Poldek. »Zdaj je ob šestih že čisto tema... petrolejka je pa tudi še vedno prazna.«

»Je res tako... Koliko časa pa smo že pravzaprav brez luči?« je vprašala Zdenka z modrimi, zamišljenimi očmi.

Nilka je iztegnila roko in zagnala luščino v koš:

»Štirinajst dni bo, mislim... Meni je kar hudo, ker ni zvečer v sobi luči. Tako prijetno je bilo časih, ko je živel še ata in je prižgal gotovo vsak večer petrolejko nad mizo. Zdaj ni ne očeta ne luči...«

Oči so se ji orosile, ko se je spomnila na rano umrlega očeta, posilil

jo je skoro jok; tudi drugih se je polastila globoka žalost; za hip je nastala v sobi grobna tišina.

»Prej od začetka me je bilo vedno močno strah, kadarkoli sem bil v temi,« je pretrgal Poldek mučni molk. »Zdaj me ni nič več strah, tako sem se že privadil teme...«

»Jaz tudi!« je šepetnila Zdenka.

»Ali danes dobi mati morda denar, ker je sobota, pa kupi olja za luč!« si je v veseli slutnji zaželela Nilka.

»Pa je treba kupiti še prej kruha kakor olja,« je preudaril Poldek.

Zinka, najmlajša, je postavila pehar na klop in si položila roke na kolena.

»Lačna!« je vzdihnila.

»Lušči kar naprej, pa te bo minila lakota!« jo je bodrila Nilka. »Mati kmalu pride — pa bo tukaj kruh in morda še luč...«

»Da bi bila le luč!« se je radoval mali Tinko, izmed vseh najživahnejši.

Naglo se je večal v sobi somrak. Že je bilo prav težko razločiti zunaj s snegom zameteno in pobeljeno ravan od goste, sive megle, ki je segala kakor mračna misel od zemlje do neba. Kakor v sanjah so zapeli časih kraguljčki mimo hiše, nič več ni moglo zapaziti oko sani in brzih konj.

Poldek se je dvignil s klopi in je poskočil na tla.

»Premračno je že, da bi še zdaj luščil fižol... Poglejmo, kaj dela naš jež!«

»Saj res! Jež, ježek — ali še vedno spi?« so se veselili drug za drugim in so vstajali s svojih sedežev.

Poldek je izvlekel izpod klopi kraj blatnih, prevrnjenih materinih škornjev kup nametanih, prašnih cunj in je kmalu izmotal iz njih bodečo živo kroglo ter jo zatrkjal kakor kolo po sobi.

»Ha, zbedel sem se malo!« je plosknil z rokami.

Živi klobčič se je jel počasi ovijati; najprvo je pokukal v mrak prijazni rilček, nato še nogce. Leno je pričel tapati jež po sobi naokrog, na posled pa se je spustil v tek pod mizo.

»Hej! Ježek, ježek!« so se smejali otroci in gledali za razposajeno živalco.

Jež je stekel izpod mize preko sobe pod klop k peči in spet nazaj pod mizo; končno je trobosal brez vsakega pravega načuna z naglimi, stopicajočimi koraki križem sobe, iz kota v kot.

»Trop! Trop! Trop!« je odmevalo glasno in smešno po sobi naokrog.

»Kakor konj!« je vzkliknil Tinko, ki mu je bilo to ježevo tropotanje čez vse všeč.

Stemnilo se je popolnoma, tako da ni nihče mogel videti drug drugega. Posedli so nazaj na klop in strmeli v temo; vse tiho, samo stenska ura je dolgočasno tiktakala, in jež je tekal po sobi semintja.

»Zdaj imamo namesto luči ježa!« je dihnila komaj slišno Zdenka.

»Da bi že končno prišla mati!« je zopet zaželela Nilka.

Za hip je nastal molk. Na peči se je zgenilo, zasopla je babica in se popravila pod odejo — zopet je počival svitek dalje...

»Trop, trop, trop!« je dirjal jež že čedalje hitreje, časih naglo postal in pohrustal hlastno ščurka, ki se je bil priplazil iz kakšne razpoke v zidu kraj peči.

Tako so čakali ob peči matere, dokler se niso oglasili zunaj v veži počasni, trudni koraki.

»Mati! Mati!« —

Vrata so se natiho odprla, v sobo je stopila stara, sključena ženica, majhen ovoj pod pazduho. Takoj so jo obstopili otroci, Zdenka se je krčevito oprijela njenega krila.

»Mati! Mati!« —

Mati je poiskala v temi klop in je sedla nanjo; otroci so se stiskali k njej tako ljubeče, kakor da so bili čakali nanjo dolgo vrsto let.

»Uganite, kaj sem prinesla!«

»Olja za luč! Že prej sem mislila na to...« je rekla naglo Nilka.

»Uganila si!« —

Mati je prižgala žveplenko, stopila k mizi in pričela odvijati ovoj; ko ga je odvila, se je prikazala polna litrska steklenica olja in hleb kruha. V tem je žveplenka dogorela, prižgati je bilo treba zopet drugo; mati je odmašila steklenico in je naglo nalila v petrolejko olja, Nilka pa je pobrisala s cilindra in s senčnika prah. Kmalu nato je vzplapolal pod senčnikom, zaprt v svetlo kajbico, gorak, priljuden plamenček — vesela misel v pusti noči; posvetilo se je v sobi, s sten so se poizgubile mračne sence, povsod se je širila prijazna, blagodejna svetloba.

Obžarjeni od luči so se zalesketali beli obrazki otrok, zalesketala so se materina zgubančena in vela lica. Tudi na peč se je v svetlem toku razlila luč in je pobožala babico naravnost po čelu; in babica se je vzdramila, se dvignila na komolce in si mencala napol oslepele oči:

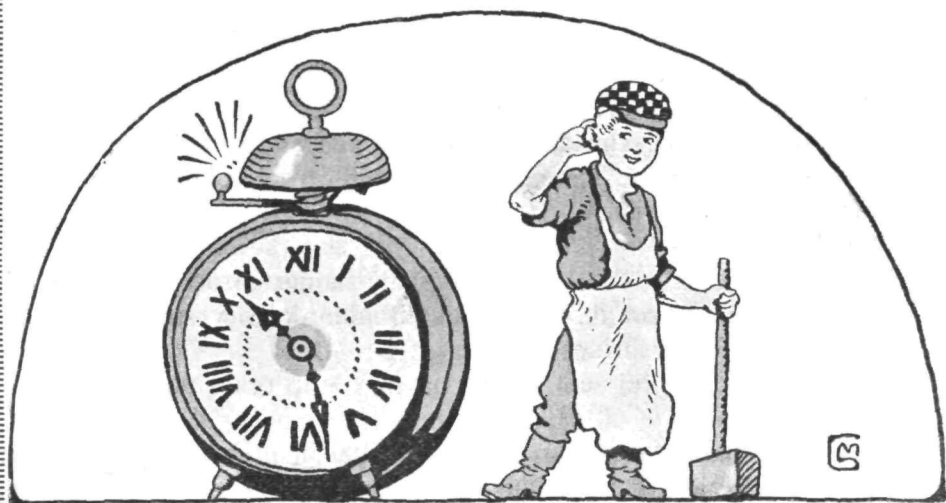
»O, lučka!«

»Po dolgem času spet enkrat... da...« se je bridko nasmehnila mati. Vzela je iz miznega predala velik nož in je pričela rezati hleb; vsakdo je dobil kos kruha.

Posedli so okrog mize, veseli, da so lahko zopet enkrat blizu luči. Z vseh obrazov se je brala praznična svečanost. Še jež se je umiril; stisnil se je v kot pod klopjo in strmел z drobnimi, pomežikujočimi očmi proti petrolejki nad mizo.

Materi je zdrknila ruta na glavi globoko na čelo, skoro na oči; njene trudne, od zagnancev otečene roke so mirno počivale na kolenih; in nikamor drugam ni lila izpod senčnika luč s toliko mehko in ljubeznijo, kakor ravno na te stare, udelane roke materine...

Ura.

*Ura teče,
nič ne reče,
tikataka,
nič ne čaka.*

*Naj bo petek
ali svetek,
vedno niha
brez oddiha.*

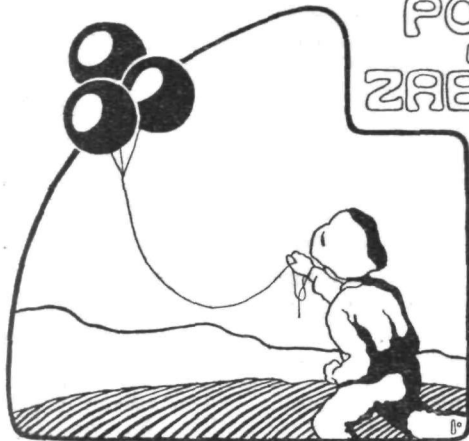
*Naj dež lije,
solnce sije,
vedno kima,
mira nima*

*Vedno budna,
nikdar trudna
ura niha,
sama, tiha . . .*

*Jo vprašujem,
pogledujem,
ona teče,
nič ne reče . . .*

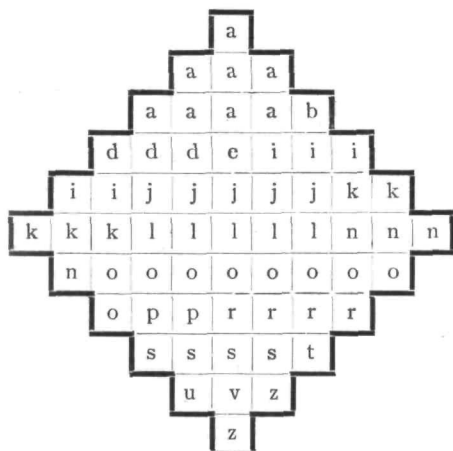
Hinko Medič.

POUK IN ZABAVA

Demant.

Priobčili *Božena in Draga Grossmannovi.*

Besede značijo:

1. soglasnik;
2. reč za prevažanje;
3. krasno prikazen;
4. pesem;
5. mesto;
6. ime prijatelja mladine;
7. kranjsko mesto;
8. stan;
9. zadnje počivališče;
10. del obraza;
11. samoglasnik.

Po sredi dol beri isto ime, kakor v
6. vodoravni črti.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Rešitev zastavice v podobah v prvi številki.

**Ne samo, kar veleva mu stan,
kar more, to mož je storiti dolžan!**

Prav so jo rešili: Anica in Božidar Černej, Griže pri Celju; Aleksander Ličan, dijak v Gorici; Slavka Žnideršič, Stanka Horvat, Dragica Šket, Irma Kocjan, vse v Ilirski Bistrici; Mara Wider, učenka IV. razreda Mladike v Ljubljani; Tilka Jelenec, učenka VIII. razr. v Šmihelu, in Božena Jelenec, učenka IV. razr. v Novem mestu; Viktor Knapič, učenec II. mešč. šole v Krškem; Ilešič Vanda, III. b licej v Ljubljani; Mirko in Ela Trebše v Srpenci; Friderik Gebauer, tretješolec, Viljem Gebauer, sedmošolec v Rudolfovem; Alojz Kraigher, učenec pri Sv. Trojici v Slov. gor.; Julij Mazelle, učenec V. razreda v Ljubljani; Joško Paternost, učenec IV. razreda v Senožečah; Boris Krmavner, dijak III. b razr. I. drž. gimn. v Ljubljani; Stanko Skok, učenec v Domžalah; Dušan Pirc, učenec IV. razr. lj. šole v Kranju; Milica Kranjc, učenka III. razr. mešč. š. v Mariboru; Vladko Porekar, gojenec I. letn. učit., Angela Porekar, gojenka I. letn. učit. šol. sester, Ciril Porekar, dijak II. gimn. razr. in Viktor Porekar, dijak I. gimn. razr., vsi v Mariboru; Ivan Plavec, Matevž Štebih, Anton Šef in Peter Trstenjak, učenci na Humu pri Ormožu; Zlatica Kuharjeva, učenka V. razr. dekl. šole v Trbovljah; Maks Farkaš, učenec V. razr. pri Sv. Lovrencu v Sl. gor.;

Alojzij Kresal v Ljubljani; Vlasta Rudež, Tolsti vrh; Svetko Gobec, učenec III. razr. in Mirko Gobec, učenec IV. razr. v Celju; Mavricij Zupančič in Lovro Benet, učenca v Ratečah na Gorenjskem; učenci in učenke na ljudski šoli na Savi; Franc Topolnik; Ivan in Mihael Tkalec, Stanislav Vrbnjak, Marko Slavič, Fran Kosi, Ludovik Slavič, Ivan Horvat, Fran Kolarič, Jožef Prelog, Fran Magdič, Alojzij Stuhec, Janez Sterniša, Anton Škorjanec, učenci VI. razr. pri Sv. Križu na Murskem polju; Jozefa Filipič, Ana Novak, Ljudmila Kegl, Alojzija Lah, Frančiška Petovar, Frančiška Filipič in Marija Salamun, učenke VI. razr. pri Sv. Križu na Murskem polju; Milena Lonečnik, učenka IV. razr. v Gornjem gradu.

Učenjak in veter.

Živel je nekdanj učenjak, ki ni bil zadovoljen z vsem, kar je Bog ustvaril in uredil. Domišljal si je, da bi on boljše vladal svet, kakor ga pa vlada Bog sam. Zatorej poprosi nekdanj Boga, naj bi mu za nekoliko časa prepustil svetovno vladarstvo. Bog mu ga res prepusti in mu dovoli, da si sme izvoliti, kar bi bilo potrebno. Učenjak si res vse izvoli, kar si misli, da bo potreboval, a na veter je bil pozabil. Tako je vladal že vso pomlad in vse poletje jako zadovoljno. Vse je lepo cvetelo, raslo in rodilo sad. Ko pa je prišla jesen, je prepregla pajčevina vse polje, in ker ni imel vetra, da bi odgnal pajčevino, je moralo vse žito vzeti konec pod njo. Nar. prav.

Izumiranje Indijancev.

Indijanci Združenih držav Severne Amerike, zlasti oni v južnozpadnih deželah tako jako izumirajo, da bodo — kakor poročajo listi — že nekako v teku 40 let izumrli, ako pojde tako dalje. Iz statistike je posneti, da je sedanje izumiranje rdečega plemena skoro 50 odstotkov in ako se to na kak način ne omeji, bo pleme v bližnjem času popolnoma izginilo. Sedaj umre približno 50 Indijancev na dan, ne všteti novorojenih. Najbolj čudno pri tem pa je dejstvo, da najbolj ginejo Indijanci v gorkejših krajih, posebno v Kaliforniji, dasi imajo zaradi ugodnih podnebnih razmer največ priložnosti, gibati se pod milim nebom.

Nesreča pri sankanju.

Iz Linca poročajo: Pri Aschbachu ob Dunavi so se sankali sedemnajstletna Ana Hummrova in trije dečki. Dekle ni moglo dovolj obvladati sank in je zdrčalo z dečki vred v Dunav. Vsi štirje so utonili.

Pes — rešilec življenja.

Inženirja Edvarda Schmidta v Tropavi je nedavno neko noč njegov pes zbudil na ta način, da je potegnul odejo s postelje. Inženir je odejo potegnul nazaj in hotel dalje spati; toda pes ni dal miru, zato ga je hotel inženir spoditi iz spalnice. Ob tej priliki je šel mimo vrat otroške sobe ter začutil močan plinov duh. Hitro je odprl vrata in dobil oba svoja otroka že nezavestna, vendar so ju še rešili. Zvesta žival je prihranila družini bridek udarec.

Grozno maščevanje mačke.

V vasi Renich pri Hebu na Češkem se je pripetil slučaj, ki je svarilen dokaz, kako nevarno je dražiti mačke. Žena obrtnika Marigerja je odšla za nekaj časa s stanovanja, kjer je pustila petletno hčerko in poldrugo leto starega fantička. Na stanovanju je bila tudi velika, stara mačka, ki jo je Maringerjeva hčerka malo prej pretepla s palico. Preden je mati odšla, je hčerki ukazala, naj pusti mačko pri miru. Komaj pa je Meringerjeva stopila iz hiše, je prišla mala Marinka lesen klinec, ga priostrila in je z njim pritisnila mačkin rep. Posledica tega otroškega neumnega ravnanja je bila grozna: mačka je skočila dekletcu v obraz in ga je strašno razpraskala. Zaradi obupnega krika hčerinega je prihitela mati domov in je od strahu onemela. Deklica je bila vsa krvava, oči je imela vse razpraskane, nos, lice in grlo je mačka čisto raztrgala. Fantiček, ki je ležal v košu na tleh, je bil mrtev. Zadušil se je s kroglico, ki mu je zaradi strahu skočila v sapnik. V groznih bolečinah je deklica na dobljenih ranah umrla. — Ne dražite in ne mučite torej niti mačk niti nobene druge živali!

Strahovita zima na Nemškem.

Iz vse Nemčije poročajo o silnih in ne navadnih metežih in viharjih, ki so vladali to zimo. V Berlinu je padlo toliko snega, da so ustavili skoro ves promet, in le tupam se upa kak voz izpod lope. Električni tramvaj ne vozi. Zračunili so, da je v berlinskem mestu padlo štiri milijone kubičnih metrov snega. Okolo 7000 delavcev kida neprenehoma, da napravi pot vsaj za silo. Takega snega še ne pomnijo v Berlinu — Tudi na Španskem je letos vkljub izvrstni južni leži strahovita zima. V glavnem mestu Madridu so dobili mater zmrznjeno s štirimi enako mrtvimi otročiči. — Pa kaj bi hodili na Nemško in Špansko! Ostanimo kar doma! Tudi pri nas je zima tako hudo pritiskala, kakor že desetletja ne!

En milijon za izobrazbo delavstva.

Iz Bruslja poročajo: Industrialec Solbey je daroval za izobrazbo delavcev en milijon frankov. — Malo je takih plemenitih dobrotnikov!

KOTIČEK GOSPODA DOROPOLJSKEGA

Velecenjeni gospod Doropoljski!

V „Zvončku“ sem čitala, da Vam pišejo mnogi otroci. Tudi jaz sem Vam napisala malo pisemce. Pohajam II. razr. II. oddelek čč. šolskih sester v Mariboru. Zložila sem tudi jaz pesem, ki Vam jo pošiljam.

Z odličnim spoštovanjem

Milica Stupanova,
učenka v Mariboru.

Pesem se glasi:

Nаша muca.

Nаша muca, pridna muca
miši pridno nam lovi.
Nаша muca, rjava muca
krade tudi nam jedi.

Nаша muca, lepa muca
rjavo glavico ima,
na trebuhu bele pike,
dobro to se ji poda.

Če ji je priložnost dana,
hitro smukne v klet in hram,
če se notri čuti sama,
kmalu kaj ukrade: ham!

Nаша muca, pridna muca
pa poredna tudi vmes,
naša muca, rjava muca,
lepa muca je zares.

Odgovor:

Ljuba Milica!

Z veseljem priobčujem Tvojo čedno pesemco o mucici, ki si jo tako lepo opisala. Le še večkrat kaj podobnega!

*

Spoštovani gospod!

Zopet Vam pišem par vrstic. Zdaj sem že stara 13 let in obiskujem IV. razr. II. oddelek. Jako rada hodim v šolo, ker se učim mnogo koristnega za življenje. Tudi učitelje ako ljubim. Letos smo dobili novega go-

spoda učitelja; v začetku sem se ga jako bala. Nekateri učenci pravijo, da je preveč strog, a jaz mislim, da ne. Jako rada čitam, posebno „Zvonček“, posoja mi ga gospod učitelj. Najrajša prebiram lepe povesti, tudi Vaš kotichek mi jako ugaja. Jako rada bi znala nemški, ker je dandenes dobro, če kdo zna.

Srčno Vas pozdravlja

Neža Mesaričeva,
učenka v Majšpergu.

Odgovor:

Ljuba Neža!

Tvoje pismo mi priča, da imaš pravo spoznanje glede na pomen in važnost šolskega uka: ne za šolo, ampak za življenje se učimo. Iz tega spoznanja izvira tudi Tvoja pravična sodba o strogosti gospoda učitelja. Ta strogost ni morda sitnost in nadležnost, nego je njegova najboljša volja, da svoje učenke in učence opremi z vsem potrebnim znanjem, ki jim bo dobro služilo pozneje v življenju.

*

Velecenjeni gospod Doropoljski!

Oprostite, ker Vas nadlegujem s svojim pisanjem. Že večkrat sem se Vam namenila pisati, ali vedno sem si mislil: bom že drugokrat pisala. A sedaj sem prepričana, da z mojim odlašanjem ni nič.

Zatorej Vam hočem sedaj pisati kratko pisemce. Rada čitam Vaš „Zvonček“, ki mi ga mnogokrat posodi naš dobri gospod učitelj Alojzij Hofbauer. Posebno rada rišem. Še Vam bodem poročala marsikaj, pa tudi kako risbo Vam pošljem.

Prosim Vas, potisnite to moje kratko pisemce v svoj kotichek.

Iskreno Vas pozdravlja Vaša

Karolina Štravsova,
učenka IV. razreda v Dolu pri Hrastniku.

Odgovor:

Ljuba Karolina!

Res ni nič z odlaganjem. Kar si se namenila storiti, stori takoj, zakaj čim dlje

odlagaš, tem težje delo izvršiš V vsakem primeru se drži besed, ki pravijo: kar danes lahko storiš, ne odlagaj na jutri!

*

Čestiti gospod!

Za novo leto Vam voščim vse najboljše. Ker Vam še nisem nič pisal, Vam zdaj nekaj napišem. Star sem 8 let. Dne 11. oktobra je bilo eno leto, kar smo se preselili iz Rake v Gradac. Na Raki smo se večkrat igrali z Ronovo Valčko in Minko. Hodim v III. razred ljudske šole. Najbolj mi ugaja računstvo, petje in risanje. Najrajši hodim v šolo.

Imam 2 bratca Ivana in Vinka in sestrico Zofijo. Zofka hodi tudi v šolo in je pridna. Ima kakor jaz same ene. Ivan še ne hodi v šolo, ampak bolj zna vse, kakor Zofka. Oprostite, da nisem poslal novih naročnikov, ker tukaj niso zato.

Srčno Vas pozdravlja

Stanislav Krašovec,
učenec 3. razr. v Gradacu na Dolenjskem.

Odgovor:

Ljubi Stanislav!

Škoda, da se Ti ni posrečilo pridobiti „Zvončku“ nobenega novega naročnika. Morda pa sčasoma le koga pregovoriš, da si naroči naš list. Ako se Ti namera takoj ne posreči, ne smeš obupati, ampak moraš z nadejo na uspeh na novo delo!

*

Ljubeznjivi gospod Doropoljski!

Ker čitam v „Zvončku“ v Vašem koticu, da Vam več deklic piše in ker mi je mama povedala, da imate otroke prav radi, sem se namenila, da Vam tudi jaz napišem par vrstic.

Hodim v III. razred ljudske šole v Vrdeli pri Trstu. Sedaj o Božiču smo priredili otroško zabavo pri nas doma. Nabrali smo po krajcarju 2-74 K za Družbo sv. Cirila in Metoda. Deklamovali, peli smo in igrali malo igrico.

Pred malim časom smo imeli otroško predavanje s slikami o „Petru nagajivčku“. Prav lepo je bilo. Imam več bratov in sestrà, med temi je Boris, ki je posebno nagajiv. Voščim Vam srečno novo leto in se Vam zahvaljam za prijaznost.

Vdana

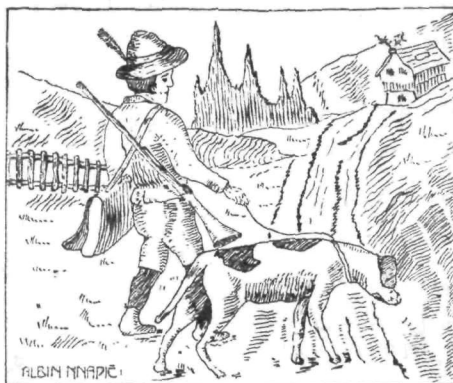
Solza Germekova,
Vrdefa-Trst.

Odgovor:

Ljuba Solza!

Ker praviš, da imaš brata Borisa, ki je posebno nagajiv, bi se tisto predavanje s slikami o „Petru nagajivčku“ morda lahko imenovalo tudi z imenom Tvojega živahnega bratca. — Veseli me rodoljubna požrtvovalnost, ki jo kažeš v dejanju nasproti blagotvorni naši šolski družbi. Naj bi Te v tem pogledu posnemale vse zavedne mlade Slovenke!

Kotičkove risbe

Joško gre na lov